

Copyright © 2018 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>
 Gençlik Araştırmaları Dergisi • Nisan 2018 • 6(14) • 55-74

ISSN 2147-8473
 Başvuru | 25 Şubat 2018
 Kabul | 25 Mart 2018

Üniversite Öğrencilerinin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Algısı: Konya Örneği

Önder Kutlu*

Erhan Örselli**

Selçuk Kahraman***

Öz

Türkiye’de büyük çaplı siyasi krizlere neden olan mevcut parlamenter sistemin eksik yanları ile alternatifler içinde en uygun olduğu düşünülen başkanlık sisteminin uygulanabilirliği uzun süre gündemdeki yerini korumuştur. 1982 Anayasası döneminde üç kez sorunsuzca uygulanan Cumhurbaşkanlığı seçim prosedürünün “367 Krizi” ile akamete uğratıldığı 2007 yılından beri yeni bir sistem arayışı hızlanmıştır. Siyasette derin bir çatlak oluşturan bu krizden sonra, benimsenecek hükümet sisteminin (Amerikan, Yarı Başkanlık veya Türk) tipi daha önemli hale geldi. Değişimi kolaylaştırması açısından 15 Temmuz darbe girişimi bir milat olmuş, bundan sonra Başkanlık Sistemi tartışmaları daha da hızlanarak, Ak Parti ve MHP ortaklığında Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) on sekiz maddelik anayasa değişikliğinin kabul edilmesi sonucu; 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi halk tarafından kabul edilmiştir.

Türkiye’de başkanlık sistemi ve uygulanabilirliğini ele alan son dönemdeki çalışmalarda, oldukça fazla alternatif gündeme geldi. Ancak vatandaşların ve özellikle de üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hakkındaki “düşünceleri, sistemden beklentileri ve endişeleri”ni ölçen çalışmaların yapılmadığı görülmüştür. Muhtemelen hayatlarında ilk defa oy kullanacak, kısa bir süre sonra aktif profesyonel iş hayatına katılacak, yeni düzenleme ile seçilme yeterliğine de sahip olacak üniversite öğrencilerinin, toplumdaki ve sistemden oldukça fazla beklentileri bulunan bir toplumsal kesimin görüşlerini öğrenme anlamında oldukça önemlidir. Bu bağlamda çalışmada; Konya’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi konusundaki düşünceleri ve algıları analiz edilmektedir. Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hükümet sistemi, Başkanlık sistemi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Parlamenter sistem, Türkiye.

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Konya, okutlu@konya.edu.tr

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Konya, eorselli@konya.edu.tr

*** Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Konya, skahraman@konya.edu.tr

Abstract

The applicability of the presidential system, regarded as the best among the alternatives, and the weaknesses of the parliamentary system existing in Turkey have been at the top of the political and legal agenda of Turkey for a long period of time. In accordance with the 1982 Constitutional period, the presidential election procedure was implemented without problems three times. This procedure was aborted with the 367 Dispute. The search for a new system was intensified since 2007. The choice with respect to the type of the presidential system, i.e. whether to follow the American example, adopt semi-presidential one or design a Turkish style presidential system, became a major question in the meantime. The failed military coup d'état attempt on July the 15th has been a turning point to accelerate the discussion within the country. AK Party and MHP proposed an amendment bill to have a Turkish style presidential system in the constitution scheduled to be voted on the 16th April 2017.

There has been a vast amount of literature on presidential system and its applicability to Turkey. However, the perceptions of the public on the presidential system, their expectations, and doubts of the public have not been examined properly for the analysis to get a clear view on the account of the public. This has been especially evident among young university students, who would be able to get the right to stand in the elections at the age of 18 and would vote for the first time in their lives. In this context, this study intends to measure the perceptions of the university students studying in Konya about the presidential system. The examination is a quantitative one, applying survey method in the analysis.

Keywords: Government System, Presidential System, Parliamentary System, Turkish Style Presidential System, Turkey.

Giriş

Kuvvetler ayrılığı ilkesi demokratik toplum düzeninin bir gereği olarak, yaygın ve tartışılmadan kabul edilmekle birlikte, kuvvetler arası ilişkilerin biçimi ile ayrılığın derecesi, yani kuvvetler ayrılığının yumuşak veya sert biçimde uygulanması farklı hükümet sistemlerinin doğmasına yol açmıştır. Farklı uygulama örnekleri incelendiğinde, demokratik sistemlerde yaygın uygulama olarak hükümet sistemleri “*parlamentar sistem, başkanlık sistemi ve yarı-başkanlık sistemi*” şeklinde isimlendirilmektedirler (Coşkun, 2015, s. 15). Parlamentar sistemi başkanlık sisteminden ayıran en temel özellik, yürütme organı ile yasama organının iç içe geçmiş olmasıdır. Başkanlık sisteminde ise yasama, yürütme ve yargı organları arasında mevcut bulunan işlevsel özerklik kesin bir görev ve yetki ayırımına ve bundan doğan dengeye dayanmaktadır (Tanıyıcı ve Akgün, 2008, s. 11; Ergil, 2015, s. 21).

Kuşkusuz hükümet sistemleri, organlar arası ilişkiler bakımından, genel olarak kuvvetler birliği ya da ayrılığı prensipleri üzerinden tanımlanmakla birlikte aynı tür hükümet sistemlerinde bile tarihsel tecrübe, jeo-politik konum, bölgesel ve küresel krizler, ekonomik, kültürel, dinsel ve askeri faktörler bakımlarından kendilerine özgü biçimlerde yönetsel sistemlerin oluştuğu ve geliştiği görülür. Örneğin Amerikan başkanlık sistemi ortaya çıkışından

bugüne aynı işleyiş biçimi ile gelmemiştir. Gerek parlamenter sistemin gerekse başkanlık sisteminin işleyişinde her ülkenin siyasi kültürü, parti sistemi, kurumsallaşma süreçleri ile ekonomik ve toplumsal yapılarının oldukça etkili olduğu bilinmektedir (Musil, 2013, s. 205).

Türkiye’de başkanlık sisteminin uygulanabilirliği ve cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi konusu özellikle son otuz yıllık dönemde hem siyasi kadrolar ve liderler (Yayman, 2016, ss. 281-293; Kuzu, 2016, s. 12) tarafından hem de bilimsel literatürde sıkça dile getirilen ve tartışılan bir husustur (Yazıcı, 2011, ss. 161-162; Alkan, 2013, ss. 329-336; Güleler, 2016, s. 7). Başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanması gerektiğini söyleyenler güçlü yürütme ve bunun doğurduğu siyasal istikrar ve yönetilebilirlik konuları üzerinde yoğunlaşırken (Miş ve Duran, 2017, s. 7), sisteminin “tek adamlığa” ve sonuçta “otoriter” bir yönetime yol açabilme ihtimali nedeniyle ülkenin “bölünme” ve “ayırışma” ihtimallerine odaklanan (Bayram, 2016, s. 58) karşı tezler de öne sürülmüştür.

Ortalama her 10-15 yıla bir darbenin düştüğü Türkiye’nin cumhurbaşkanı seçim tecrübesi değerlendirildiğinde, seçimlerin tamamının problemlili olduğu görülmektedir. En son 2007 yılında yaşanan 367 Krizi ile bütün bu sıkıntılı seçim süreçleri bambaşka bir mecraya sürüklenmiş, sonuçta anayasada yapılan değişikliklerle süreç farklı bir yöne doğru evrilmiştir. Anayasa değişikliklerinin referandumla birlikte kabul edilmesiyle, Cumhurbaşkanının artık halk tarafından seçilmesinin önü açılmıştır.

Böylece 2014 yılında, parlamenter sistemde yürütmenin sorumsuz kanadını oluşturan cumhurbaşkanının halk tarafından seçilecek olması, mevcut sistemin tüm aktörlerce sorgulanması sonucunu doğurmuştur. Zira cumhurbaşkanının doğrudan halkın oyları ile seçilecek olması, devlet yönetimi açısından ele alındığında meşruiyetini doğrudan halk tarafından alan çift başlı bir yapıyı ortaya çıkarmıştır. Böyle bir yapının parlamenter sistemle uzaktan, yakından alakasının olmadığı gerçeği, sistemin daha fazla tartışılmasını sağlamıştır. Sonuçta, 2014 yılı sonrası için sistemin adı konulmamış olsa da “*başkanlık*” ya da “*yarı başkanlık*” sisteminin uygulanmaya başladığı sıklıkla dile getirilmiştir.

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilmek istenen hain darbe kalkışmasından sonra sistem tartışmaları daha da önem kazanarak; Ak Parti ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin ortak bir girişimi olarak TBMM’de on sekiz maddelik anayasa değişikliğinin kabul edilmesi sonucu 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumda cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin oylanması söz konusu olmuştur.

Yaşanan gelişmeler neticesinde Türkiye’de cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin taraftarları ve karşıtlarınca ileri sürülen argümanlarda daha fazla netleşme görülmesine rağmen hala tartışmaların kaygılar ve önyargılar üzerinden yürütüldüğü de bir vakiadır (Sobacı ve Köseoğlu, 2016, s. 11). Başkanlık sisteminin Türkiye’de benimsenmesi gerektiğini savunanların çoğunlukla kullandıkları argümanlar, “*siyasi istikrar*”, “*demokrasinin derinleşmesi ve pekişmesi*”, “*yönetimde çift başlılık sorununun aşılması*”, “*yürütme organının hızlı ve etkin karar alması*”, “*yönetimde bürokratik vesayetinin sonlandırılması*”, “*yasama ve yürütme*

organının tamamen birbirinden ayrılarak her iki organın görevlerini daha etkin yapması”, *“halkın doğrudan seçtiği bir yürütme organı ile halka hesap verilebilirliğin daha şeffaf olması”* ve *“Cumhurbaşkanının Meclis tarafından seçilmesi süreçlerinde ortaya çıkan krizlerin tamamen sonlandırılması”*dır (Miş ve Duran, 2017, ss. 8-9). Bunun yanında başkanlık sistemini eleştirenlerin savundukları argümanların ise, *“tek adamlık”*, *“federal yapının gelmesi”*, *“cumhurbaşkanının yargıyı ele geçirmesi”* ve *“yetkilerinin artırılması”* olduğu görülmektedir.

Çalışmada, Türkiye nüfusunun büyük bir bölümünü oluşturan genç kesimin özellikle de üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hakkındaki düşünce, beklenti ve endişeleri tespit edilip incelenmektedir. Çalışmanın amacı Konya’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi konusundaki düşünce ve tutumlarının analiz edilmesidir. Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket çalışması 27-29 Mart 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evreni Konya’da öğrenim gören üniversite öğrencileridir.

Çalışmanın Yöntemi

Literatürde başkanlık sistemi ve Türkiye’de uygulanabilirliği ile ilgili oldukça fazla çalışmanın yapıldığı, ancak kısa bir süre sonra çalışma hayatına atılacak; büyük olasılıkla hayatlarında ilk kez bir seçimde oy kullanacak üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi konusundaki algılarını ölçen bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Nüfusun büyük bir bölümünün genç yaşta olduğu ve bu nüfusun eğitilmiş bölümünü oluşturan üniversite öğrencilerinin referandumda oylanan olan değişiklikler ve cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine bakış açıları veya eğilimleri, ayrıca cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi konusundaki beklenti ve düşüncelerinin analiz edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Konya’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin hem anayasa değişikliği hem de cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi konusundaki algı ve tutumlarının analiz edilmesi olarak belirlenmiştir.

Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu kırk dört adet kapalı uçlu sorudan oluşturulmuştur. Araştırmaya gerekli verileri sağlayacak olan anket formu iki ana bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara; ikinci bölümde ise katılımcıların kendilerini siyasal olarak konumlandırma biçimlerini ve cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algı düzeylerini ölçmeye yönelik beşli Likert ölçeğine göre oluşturulmuş sorulara yer verilmiştir.

Anket çalışmasında yer alan sorular Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) tarafından yayınlanan *“Türkiye’de Başkanlık Sistemi Tartışmaları: Algılar, Argümanlar ve Tezler”* başlıklı raporda geçen *“Başkanlık Sistemi Taraftarlarının ve Karşıtlarının*

En Çok Kullandıkları Kalıp İfadeler"den (Bayram; 2016) esinlenilerek hazırlanmıştır. Anket formunun başında, araştırmacının kim tarafından ve hangi amaçla yapıldığı açıklanmış, araştırmada elde edilen kişisel verilerin araştırma dışında hiçbir şekilde kullanılmayacağı taahhüdünde bulunulmuştur.

Anket sorularının yeterli ve cevaplayanlar açısından anlaşılabilir olup olmadığını belirleyebilmek ve ayrıca anket sorularını çalışmanın amacına uygun biçimde revize edebilmek amacıyla, hazırlanan taslak anket soruları uygulama aşamasına geçilmeden pilot bir çalışma yapılarak test edilmiştir. Pilot uygulama, 23-24 Mart 2017 tarihleri arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde 2. ve 3. sınıflarda öğrenim görmekte olan 15 öğrenciyle¹ yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada anketi cevaplayan katılımcılardan anket formunda yer alan soruların anlaşılabilirliği ve kapsamı hakkında yorum yapmaları istenmiştir. Pilot çalışma neticesinde katılımcılardan elde edilen geri bildirimler sayesinde bazı sorular yeniden değerlendirilip, değiştirilmiştir. Anket formuna son hali verildikten sonra, saha çalışmasının uygulama aşamasına geçilmiştir.

Anket çalışması 27-29 Mart 2017 tarihleri arasında Konya'da Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi kampüslerinde gerçekleştirilmiştir. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nde öğrenci sayısının azlığı nedeniyle bu üniversite örneklem dışı bırakılmıştır.

Çalışmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Konya, yüz otuz binin üzerinde üniversite öğrencisinin örgün öğrenim gördüğü, ikisi devlet, ikisi vakıf olmak üzere toplam dört üniversitenin bulunduğu, öğrenci açısından değerlendirildiğinde, Anadolu'nun ortasında cazibe merkezi konumunda bir şehir olarak değerlendirilmektedir. Kent merkezindeki öğrenci sayısı ve çeşitliliği her geçen gün artmaktadır. Hâlihazırda şehir merkezinde 110.000 civarında öğrenci öğrenim görmektedir.

Konya'daki üniversitelere kayıt olan öğrencilerin Türkiye'nin tüm şehirlerinden geldikleri, Konyalı öğrencilerin oranın ise %30'lar düzeyinde olduğu belirtilebilir. Türkiye'nin tüm bölgelerinden öğrenci alıyor olması şehir açısından çok kültürlülük, demokrasi ve çeşitlilik anlamına gelmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencileri ile ilgili yapılacak çalışmaların geniş toplumsal kesimleri, belki ülkenin genel atmosferini yansıtmaya ihtimal ve kabiliyetinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Ancak bununla birlikte Konya'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin siyasi tercihleri dikkate alındığında nispeten Türkiye ortalamasının altı ya da üstü ortalamalar da ortaya çıkabileceği göz ardı edilmemelidir.

Konya'da üniversitede öğrenim gören 18 yaş ve üzeri üniversite öğrencileri bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçiminde "tabakalı örneklem yöntemi" kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmada hangi üniversite ve fakültede kaç öğrenciy-

¹ Alan araştırmasında anketlerin doldurulmasında özveriyle çalışan Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerine içtenlikle teşekkür ederiz.

le anket yapılacağı üniversitelerin ve fakültelerin/yüksekokulların öğrenci yoğunluklarına göre tespit edilmiştir. Çalışma, 390 katılımcı² ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Üniversitelere ve fakülterlere göre sayıların tespitinden sonra, anketin uygulanacağı öğrenciler basit tesadüfi örneklem (random) yöntemiyle seçilmiştir. Üniversitelere göre örneklem dağılımı Tablo 1.'de düzenlenmiştir.

Tablo 1. Üniversitelere Göre Örneklem Dağılımı

Üniversite	Toplam Öğrenci Sayısı ^{1**}	Anket Sayısı	%
Selçuk Üniversitesi	71.107	250	64,1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	34.624	120	30,8
KTO Karatay Üniversitesi	3.939	20	5,1
Toplam	109.670	390	100,0

Anket çalışmasının uygulama aşaması tamamlandıktan sonra, tutarlı cevaplara sahip anket formlarındaki veriler kodlanarak SPSS 16.0 programına yüklenmiş ve toplanan veriler SPSS 16.0 paket programından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Anket çalışmasında elde edilen bulguların analiz edilip, yorumlanması aşamasında “*frekans tabloları, yüzdesel dağılım ve ortalamalar*” tanımlayıcı istatistiksel ölçüler olarak kullanılmıştır. Her soru için frekans tabloları oluşturulmuştur. Katılımcıların cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algılarının ölçülmesi amacıyla hazırlanan likert ölçeği için, 100 üzerinden katılım düzeyleri hesaplanmıştır. Negatif yargılar için elde edilen düzeyler, pozitif yargılarda hesaplanan düzeyler ile karşılaştırma yapılabilmesi için 100’den çıkartılmış ve ifadeler pozitif yargıya çevrilmiştir. Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini araştırmak için benzer sorularda Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve 0,864 olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen Cronbach Alfa değeri anket çalışmasında kullanılan ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde, Konya’da öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile anayasa değişikliği hakkındaki algı ve tutumlarının analiz edilebilmesi için gerçekleştirilen anket çalışmasından elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Analizi

Katılımcıların demografik özelliklerini belirleyebilmek için sorulan ilk soru katılımcıların cinsiyetlerine yönelik olmuştur.

² Örneklem sayısı belirlenirken Yazıcıoğlu ve Erdoğan’ın (2004) hazırlamış olduğu tablodan yararlanılmıştır. Çalışmanın evreni için %95 güven aralığında 384 örneklem belirlenmesi yeterlidir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	197	50,5
Kadın	193	49,5
Toplam	390	100

Tablo 2. incelendiğinde katılımcıların %50,5'inin "erkek", %49,5'inin ise "kadın" olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş	Sayı	%
18	75	19,2
19	117	30,0
20	141	36,1
21	15	3,8
23	6	1,5
24	3	0,8
25	3	0,8
Toplam	390	100

Katılımcıların yaş özellikleri incelendiğinde, yoğunluğun 19 ile 20 yaş arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Devam Ettiği Eğitim Programı

Eğitim	Sayı	%
Ön Lisans	21	5,4
Lisans	359	92,1
Yüksek Lisans	7	1,8
Doktora	3	0,8
Toplam	390	100

Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik sorulan bir diğer soru öğrenim gördükleri üniversitede devam ettikleri program türünü belirlemeye yönelik olmuştur. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların büyük çoğunluğu lisans programlarında eğitim almaktadır.

Katılımcıların Kendilerini Siyasi Olarak Konumlandırma Biçimleri

Katılımcıların siyasi profillerini analiz edebilmek için kendilerine bir dizi soru yöneltilmiştir. İlk olarak katılımcılara, sağ ya da sol ideolojik düzlemde kendilerini nereye konumlandır-

dıkları (0'dan uzaklaştıkça sağ görüşe yaklaşmakta olduğunuzu düşünerek rakamlardan birisini tercih ediniz) sorulmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların İdeolojik Düzlemdeki (Sol-Sağ) Konumları

Sayı	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam	Ortalama/ss
	3	9	9	15	19	48	30	88	100	35	34	390	6,77
%	0,8	2,3	2,3	3,8	4,9	12,3	7,7	22,6	25,6	9,0	8,7	100,0	2,18

Not: Ölçekte 0 "sol"; 10 "sağ" anlamındadır.

Elde edilen bulgulara göre ideolojik düzlemde katılımcıların %14,1'i (0-4 arası/55 katılımcı) sol olarak, %12,3'ü (5/48 katılımcı) orta olarak, %73,6'sı (6-10 arası/287 katılımcı) sağ olarak kendilerini tanımlamaktadır. Bu sonuçlara göre katılımcıların büyük bir çoğunluğunun siyasi anlamda kendilerini "sağda" konumlandıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların siyasi yelpazede kendilerini nereye ait gördüklerini belirleyebilmek için bu yönde bir soru yöneltilmiştir. Ayrıca birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Siyasi Yelpazedeki Dağılımı

Cevaplar	N	Cevaplar İçindeki %	Katılımcılar İçindeki %
Milliyetçi / Muhafazakâr	174	34,3	44,6
Muhafazakâr	108	21,3	27,7
Milliyetçi	90	17,8	23,1
Sosyal Demokrat	45	8,9	11,5
Cumhuriyetçi / Kemalist	36	7,1	9,2
Solcu	18	3,6	4,6
Liberal	18	3,6	4,6
Ulusalıcı	15	3,0	3,8
Cevap yok	3	0,6	0,8
Toplam	507	100,0	-

Not: Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebilmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %44,6'sı "milliyetçi/muhafazakâr", %27,7'si "muhafazakâr", %23,1'i "milliyetçi", %11,5'i "sosyal demokrat", %9,2'si "cumhuriyetçi/Kemalist", %4,6'sı "solcu", %4,6'sı "liberal", %3,8'i "ulusalıcı" olarak kendilerini tanımlamaktadır.

Katılımcıların hangi siyasi partiye kendini yakın hissettiğini belirleyebilmek için "kendinizi hangi siyasi partiye yakın hissediyorsunuz?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 7. Siyasi Parti Taraftarlığı

Cevaplar	Sayı	%
Ak Parti	219	56,2
CHP	77	19,7
MHP	60	15,4
Hiçbiri	19	4,9
Diğer (HDP, BBP, Saadet)	15	3,8
Toplam	390	100,0

Katılımcıların %56,2'si Adalet ve Kalkınma Partisi, %19,7'si Cumhuriyet Halk Partisi, %15,4'ü Milliyetçi Hareket Partisi, %4,9'u hiçbiri, %3,8'i ise diğer partilere (HDP, BBP, Saadet) kendilerini yakın hissettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların siyasete ne kadar ilgi duyduklarını belirleyebilmek için "siyasete ilgi duyma düzeyiniz nedir?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar Tablo 8.'de düzenlenmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Siyasete İlgileri

Cevaplar	Sayı	%
Çok ilgiliyim	87	22,3
İlgiliyim	122	31,3
Ne ilgili ne de değilim	130	33,3
İlgili değilim	48	12,3
Hiç ilgili değilim	3	0,8
Toplam	390	100
<i>Ortalama / ss</i>	<i>2,37</i>	<i>0,88</i>

Not: Ölçekte ortalama hesaplanırken; "çok ilgiliyim: 1, ilgiliyim: 2, ne ilgili ne de değilim: 3, ilgili değilim: 4 ve hiç ilgili değilim: 5" anlamındadır.

Tablo incelendiğinde; katılımcıların büyük bir çoğunluğu %53,6'sı siyasete ilgi duyduğunu; %13,1'i ise ilgi duymadığını belirtmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların görece çoğunluğu siyasete ilgi duymaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Seçimlerde Oy Kullanma Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Evet, kullanmıştım	264	67,7
Hayır, bu referandumda ilk defa oy kullanacağım	126	32,3
Toplam	390	100

Katılımcıların daha önce seçimlerde oy kullanıp kullanmadıklarını tespit edebilmek için kendilerine bu yönde bir soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların %67,7'si daha önce seçimlerde oy kullandığını; %32,3'ü ise bu referandumda ilk defa oy kullanacağını belirtmiştir.

Katılımcıların Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Hakkındaki Farkındalıkları

Katılımcıların cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algı, düşünce ve tutumlarını tespit edebilmek için kendilerine bir dizi soru yöneltilmiştir. Bu yönde sorulan ilk soru “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili herhangi bir konferans-panel-söyleşiye dinleyici olarak katıldınız mı?” şeklindedir. Verilen cevaplar Tablo 10.'da düzenlenmiştir.

Tablo 10. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi İle İlgili Konferans-Söyleşi-Panele Katılma Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Evet, katıldım	198	50,8
Hayır, katılmadım	192	49,2
Toplam	390	100

Tablo incelendiğinde katılımcıların %50,8'i cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili daha önce konferans-panel-söyleşiye dinleyici olarak katıldığını belirtmiştir.

Katılımcılara bu yönde sorulan ikinci soru ise “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile anayasa değişiklikleri hakkında herhangi bir parti veya kurum tarafından hazırlanan tanıtım broşürü-el ilanı gibi kitapçığı incelediniz mi?” şeklindedir.

Tablo 11. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi İle Anayasa Değişikliği Hakkında Tanıtım Kitapçığı İnceleme Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Evet, inceleme fırsatım oldu	339	86,9
Hayır, incelemedim	51	13,1
Toplam	390	100

Verilen cevaplar incelendiğinde, katılımcıların oldukça büyük bir bölümü (%86,9) anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hakkında herhangi bir parti veya bir kurum tarafından hazırlanan kitapçığı incelediğini belirtmiştir.

Katılımcıların cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili ne kadar bilgi sahibi olduklarını öğrenebilmek için kendilerine “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar Tablo 12.'de düzenlenmiştir.

Tablo 12. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi İle İlgili Bilgi Sahibi Olma

Cevaplar	Sayı	%
Oldukça bilgi sahibiyim	21	5,4
Bilgi sahibiyim	253	64,9
Ne bilgi sahibiyim ne de değilim	56	14,4
Bilgi sahibi değilim	43	11,0
Hiç bilgi sahibi değilim	17	4,4
Toplam	390	100
<i>Ortalama / ss</i>	<i>2,44</i>	<i>0,50</i>

Not: Ölçekte ortalama hesaplanırken; “oldukça bilgi sahibiyim: 1, bilgi sahibiyim: 2, ne bilgi sahibiyim ne de değilim: 3, bilgi sahibi değilim: 4 ve hiç bilgi sahibi değilim: 5” anlamındadır.

Tablo 12. incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%70,3) cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili bilgi sahibi olduğu, bunun yanında %15,4’ünün ise bilgi sahibi olmadığını düşündükleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların anayasa değişikliklerini inceleyip incelediklerini tespit edebilmek için “Referandumda oylanacak anayasa değişiklik maddelerini incelediniz mi?” şeklinde bir soru yöneltmiştir.

Tablo 13. Anayasa Değişiklik Maddelerini İnceleme Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Evet, inceledim	273	70,0
Kısmen inceledim	105	26,9
Hayır, incelemedim	12	3,1
Toplam	390	100

Katılımcıların %70,0’i anayasa değişiklik maddelerini incelediğini, %26,9’u kısmen incelediğini, %3,1’i ise incelemediğini belirtmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Anayasa Değişikliği Hakkındaki Algıları

Cevaplar	Sayı	%
Evet, vardı anayasa değişikliğini olumlu karşılıyorum	282	72,3
Hayır, yoktu	63	16,2
Fikrim yok	45	11,5
Toplam	390	100

Katılımcılara ayrıca anayasa değişikliği konusundaki düşüncelerini öğrenebilmek için “Sizce Türkiye’de yeni bir anayasaya ihtiyaç var mıydı?” şeklinde farklı bir soru daha yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların %72,3’ü anayasa değişikliğinin gerekli olduğunu ve olumlu karşıladığını; %16,2’si ise böyle bir değişikliğin gerekli olmadığını düşündüğü tespit edilmiştir.

Katılımcıların özellikle kendi yaş gruplarını ilgilendiren değişiklik hakkındaki tutumlarını öğrenebilmek için “Milletvekili seçilme yaşının 18’e düşürülmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 15. Milletvekili Seçilme Yaşının 18’e Düşürülmesi

Cevaplar	Sayı	%
Olumlu bir değişiklik	207	53,1
Yerinde bir karar olmadığını düşünüyorum	150	38,5
Fikrim yok	33	8,5
Toplam	390	100

Katılımcıların %53,1’i milletvekili seçilme yaşının 18’e düşürülmesinin olumlu bir değişiklik olduğunu; bunun yanında %38,5’i ise yerinde bir karar olmadığını düşündüğü tespit edilmiştir³.

Katılımcıların Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Algısı ve Tutumları

Katılımcıların cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algı ve tutumlarını belirleyebilmek için “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denildiğinde aklınızda aşağıdakilerden hangisi çağrışmaktadır?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Ayrıca birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Verilen cevaplar Tablo 16’da düzenlenmiştir.

³ 1889’da kurulan ve 171 ülke parlamentosunun üye olduğu Parlamentolar Arası Birlik (Inter-Parliamentary Union-IPU)’in verilerine göre 57 ülkede 25 yaş, 58 ülkede 21 yaş ve 16 Nisan 2017 Referandumu ile birlikte Türkiye de dâhil 52 ülkede ise 18 yaş ulusal meclis üyeliğine seçilme alt yaş sınırı olarak uygulanmaktadır. Seçilme yaşı 18 olan ülkeler arasında “Almanya, Avusturya, Belçika, Çin, Hollanda, İngiltere, Kanada, Norveç, Avustralya, Danimarka, Fransa, İspanya, İsviçre, Portekiz ve Yeni Zelanda” gibi ülkeler yer almaktadır. Bu örneklerden anlaşıldığı üzere Avrupa ülkelerinde 18 yaş yaygın bir seçilme yaşı olarak kabul görmektedir. Bununla birlikte en erken seçilme yaşı 17 ile Kuzey Kore ve Doğu Timor’da, en yaşlı seçilme yaşı ise 35 ile Angola’da uygulanmaktadır. Ayrıca üç dünya ülkesi tavan yaş sınırı uygulaması yapmaktadır. Bunlardan Bhutan’da 65, İran ve Somali’de ise 75 üstü kimseler seçimlerde aday olamamaktadır (<http://www.bbc.com>, 2018).

Tablo 16. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Denilince...

Cevaplar	N	Cevaplar İçindeki %	Katılımcılar İçindeki %
Yeni Türkiye	144	20,4	36,9
Güçlü yürütme	138	19,6	35,4
İstikrar	114	16,2	29,2
Otoriter bir yönetim	90	12,8	23,1
Diktatörlük-Tek Adamlık	63	8,9	16,2
Güçlü kuvvetler ayrılığı	63	8,9	16,2
Türkiye'nin bölünmesi-kutuplaşması	36	5,1	9,2
Demokrasi	24	3,4	6,2
Federal yapının gelmesi	21	3,0	5,4
İstikrarsızlık	12	1,7	3,1
Toplam	705	100,0	-

Not: Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebilmişlerdir.

Verilen cevaplar incelendiğinde cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi deyince katılımcıların aklına ilk olarak “Yeni Türkiye” fikri çağrışmaktadır. İkinci olarak “güçlü yürütme”, üçüncü olarak ise “istikrar” gelmektedir. Daha sonra sırasıyla, “otoriter bir yönetim”, “diktatörlük-tek adamlık”, “güçlü kuvvetler ayrılığı”, “Türkiye'nin bölünmesi-kutuplaşması”, “demokrasi”, “federal yapının gelmesi” ve “istikrarsızlık” çağrıştırdığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların cumhurbaşkanlığı ile ilgili ilk üç sırada ifade ettikleri çağrışımların olumlu olduğu görülmektedir.

Türkiye parlamenter sistemin işleyiş sorunlarının olduğu pek çok tecrübeye sahiptir. Bu sorunlar arasında hükümetlerin kısa ömürlü olması ve istikrarsızlık yürütme organının etkinliğini ve kamu yönetiminin işleyişini zayıflatabilmektedir (Bilir, 2017, ss. 1-2). Özellikle tek başına bir siyasal parti iktidarda değilse çok partili bir hükümet etme anlayışı sistemi kilitleyebilmektedir (Heywood, 2012, s. 401). Bu açıdan güçlü yürütme ve istikrarın gençler arasında önemli birer talep olarak öne çıktığı görülmektedir. Nitekim başkanlık sisteminin parlamenter sisteme göre ayırt edici özelliklerinin başında, daha fazla kuvvetler ayrılığına dayanması ve daha fazla yönetsel istikrarın sağlanması gelmektedir (Çolak ve Uzun, 2017, s. 199).

Otoriter yönetim ve tek adamlık algıları ise Türkiye’de genel olarak politik liderler üzerinden şekillenmektedir. Bununla birlikte karizmatik liderler ne kadar önemli olursa olsun Türkiye’nin 1970’lerde Demirel, Ecevit, Erbakan ve Türkeş gibi güçlü liderlerine karşın koalisyon hükümetlerinin varlığı politik ve ekonomik ilerlemeleri yeterince sağlayamamıştır. Bu sebeple liderlik kabiliyetinden öte güçlü bir yürütme organını tasarlamak ve oluşturmak

önem kazanmaktadır. Bu açıdan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin güçlü hükümeti ve güçlü liderliği bir arada sağlayabileceği savunulmaktadır (Güngör, 2017,ss. 59-60). Bu noktada toplumsal algı açısından tek adamlık ya da otoriterleşme ile güçlü yürütme olguları birbirlerinin zıttı olarak değerlendirilebilir. Nitekim çeşitli saha çalışmalarında tek adamlık ve otoriterleşme kaygıları da dikkat çekmektedir (Akyürek vd., 2013, ss. 2-3). Kuşkusuz yönetsel ve politik yaklaşımlardaki farklılık olumlu ya da olumsuz bu tür söylemleri de etkileyebilmektedir.

16 Nisan 2017 öncesinde Anayasanın 101. maddesinde Cumhurbaşkanı seçilen kişinin kendi partisi ile ilişkisinin kesileceği hüküm altına alınmıştır. Yeni değişiklikle partili devlet başkanlığı modelinin yolu açılarak bir cumhurbaşkanı seçildikten sonra da herhangi bir siyasi parti üyesi olabilir ya da olmaya devam edebilir (Küçük, 2017,s. 163). Esasında Türkiye'nin ve Batılı demokratik sistemlerin politik ve yönetsel tarihi dikkate alındığında bazı ülkelerde uygulanan ve "tarafsız" ve "partiler-üstü" olarak tanımlanan devlet başkanlarının çoğu kez ya doğrudan bir siyasal hareket içerisinde geldiği ya da bir ya da daha fazla siyasal hareketin desteği ile göreve geldikleri görülmektedir. Bu açıdan tam tarafsızlık ve tam bir a-politik tavır beklenmesi pratikte çok da karşılaşılan bir durum değildir.

Diğer yandan katılımcılara cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili bir dizi önermeye ne ölçüde katıldıkları sorulmuştur. Katılımcılara verilen bu ifadeler üç ana grupta sınıflandırılmıştır. İlk grupta cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumlu yanları, ikinci grupta cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumsuz yanları ile ilgili önermeler ve üçüncü grupta ise referandum sürecinde mecliste bulunan dört siyasal partinin seçim çalışmaları hakkında önermelere yer verilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 17'de düzenlenmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi İle İlgili Algıları

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi...		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Cevapsız	Ortalama/ss	Katılım Düzeyi ²
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili olumlu yargılar									
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile daha hızlı karar alınacak	Sayı	153	135	42	27	24	9	2,03	79,21
	%	39,2	34,6	10,8	6,9	6,2	2,3	1,16	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile Parlamenter sistemdeki çift başlılık ortadan kalkacak	Sayı	153	135	33	36	24	9	2,06	78,74
	%	39,2	34,6	8,5	9,2	6,2	2,3	1,19	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi koalisyonları önleyerek istikrarı sağlar	Sayı	162	108	48	42	18	12	2,22	78,73
	%	41,5	27,7	12,3	10,8	4,6	3,1	2,20	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile güçlü yürütme mümkün olacak	Sayı	129	144	36	51	27	3	2,23	75,35
	%	33,1	36,9	9,2	13,1	6,9	0,8	1,23	

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile Türkiye'nin 2023 hedeflerine varması daha kolay olacak	Sayı	123	135	75	27	30	-	2,24	75,08
	%	31,5	34,6	19,2	6,9	7,7	-	1,19	
Ülkemizde uygulanan parlamenter sistem siyasi istikrar sağlamada yetersiz kalmaktadır	Sayı	84	150	96	42	18	-	2,38	72,31
	%	21,5	38,5	24,6	10,8	4,6	-	1,07	
Mevcut parlamenter sistem Türkiye'nin etkin yönetim ihtiyacına cevap verememektedir	Sayı	87	126	90	66	21	-	2,50	69,85
	%	22,3	32,3	23,1	16,9	5,4	-	1,16	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ekonominin önünü açarak, ekonomiye katkı sağlar	Sayı	90	108	111	63	18	-	2,51	69,69
	%	23,1	27,7	28,5	16,2	4,6	-	1,14	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Yeni Türkiye'nin ihtiyaçlarına cevap verecek	Sayı	108	108	72	48	45	9	2,51	69,76
	%	27,7	27,7	18,5	12,3	11,5	2,3	1,33	
Yeni Türkiye'nin yolu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden geçer	Sayı	105	102	84	45	51	3	2,57	68,53
	%	26,9	26,2	21,5	11,5	13,1	0,8	1,34	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hesap verebilirliği kolaylaştırır	Sayı	90	117	69	66	42	6	2,61	67,66
	%	23,1	30,0	17,7	16,9	10,8	1,5	1,30	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi darbeleri önler	Sayı	90	78	117	57	42	6	2,69	66,09
	%	23,1	20,0	30,0	14,6	10,8	1,5	1,27	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili olumsuz yargılar									
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi otoriter bir yönetime neden olur	Sayı	63	135	60	96	30	6	2,72	45,47
	%	16,2	34,6	15,4	24,6	7,7	1,5	1,22	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde kuvvetler ayrılığı yok, başkana çok fazla yetki veriliyor	Sayı	72	96	54	105	57	6	2,94	41,09
	%	18,5	24,6	13,8	26,9	14,6	1,5	1,36	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi tek adamlığa yol açar	Sayı	48	78	60	99	99	6	3,32	33,59
	%	12,3	20,0	15,4	25,4	25,4	1,5	1,37	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi rejim değişikliğine neden olacak	Sayı	39	81	69	96	102	3	3,36	32,71
	%	10,0	20,8	17,7	24,6	26,2	0,8	1,33	
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi federal sistemi doğurur	Sayı	15	66	138	75	84	12	3,38	32,22
	%	3,8	16,9	35,4	19,2	21,5	3,1	1,12	
Türkiye'nin daha önemli sorunları varken başkanlık sistemine geçilmesi doğru değil	Sayı	69	42	48	117	111	3	3,41	31,78
	%	17,7	10,8	12,3	30,0	28,5	0,8	1,45	
Referandum sürecinde Siyasal Partiler ile ilgili yargılar									
Referandum sürecinde Ak Parti'nin seçim çalışmalarını başarılı buluyorum	Sayı	132	123	51	42	42	-	2,33	73,38
	%	33,8	31,5	13,1	10,8	10,8	-	1,32	
Referandum sürecinde MHP'nin seçim çalışmalarını başarılı buluyorum	Sayı	105	102	45	51	81	6	2,74	65,16
	%	26,9	26,2	11,5	13,1	20,8	1,5	1,30	
Referandum sürecinde CHP'nin seçim çalışmalarını başarılı buluyorum	Sayı	6	27	48	90	216	3	4,24	35,04
	%	1,5	6,9	12,3	23,1	55,4	0,8	1,02	
Referandum sürecinde HDP'nin seçim çalışmalarını başarılı buluyorum	Sayı	-	3	24	42	318	3	4,74	25,12
	%	-	0,8	6,2	10,8	81,5	0,8	0,60	

Not: Ölçekte ortalama hesaplanırken; "kesinlikle katılıyorum: 1, katılıyorum: 2, ne katılıyorum ne de katılmıyorum: 3, katılmıyorum: 4 ve hiç katılmıyorum: 5" anlamındadır. Cevap vermeyenler ortalama hesabına dâhil edilmemiştir.

Tablo 17. incelendiğinde, cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumlu yanlarına ilişkin ifadelerden en çok (%79,21) “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile daha hızlı karar alınacağı” yönündeki yargıya öğrencilerin katıldığı görülmektedir. İkinci olarak katılımcıların %78,74’ü “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile Parlamenter sistemdeki çift başlılık ortadan kalkacağı”, çok az bir farkla üçüncü sırada ise katılımcıların %78,73’ü “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi koalisyonları önleyerek istikrarı sağlayacağı” yargısına katıldığı tespit edilmiştir. Olumlu yargılar içinde katılımcıların en az desteklediği yargı ise (%66,09) “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi darbeleri önler” yargısıdır. Yargıya katılma düzeyi dikkate alındığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin darbeleri önleyeceğini düşündüğü ifade edilebilir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algılar çerçevesinde kamu yönetimi açısından daha hızlı karar alma ve çift başlılığın ortadan kalkması hususları öne çıkmaktadır. Bununla birlikte kamu yönetiminin işleyişine yönelik olumsuz yargılar arasında ise “cumhurbaşkanına verilen yetkilerin çokluğu, kuvvetler ayrılığının zayıflaması ve federal sistem/rejim değişikliği” şeklindeki yargılar önem arz etmektedir. Bu noktada kamu yönetiminin işleyişi açısından da bu tür algıların teorik ve pratik açıdan irdelenmesi ve analiz edilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de bürokrasinin tarafsızlığına yönelik uzun süredir çeşitli kaygılar gündeme gelmiş, farklı tartışmalar yapılmıştır. Hem vatandaşlar hem de siyasal partiler açısından bürokrasinin nasıl davranması gerektiğine yönelik çeşitli öneriler ortaya atılmıştır. Kuşkusuz üniversite öğrencilerinin bürokrasinin yeniden şekillenmesine yol açacak bir hükümet sistemi konusunda pek çok yaklaşım biçimi, beklentileri ve kaygıları oluşmuştur. Bununla birlikte parlamenter hükümet sistemlerinde bürokratların tam tarafsızlık prensibi içerisinde hareket etmeleri öngörülürken, gerçekte siyasal iktidarın gücü nispetinde kendi tercihlerinden çok siyasi tercihlerin politikalarını yaşama geçirmekle meşgul olmaktadır. Bu sebeple meşruiyetini doğrudan halktan alan güçlü bir yürütmenin bürokrasinin daha dinamik çalıştırılmasına yardımcı olabileceği savunulmaktadır. Nitekim bu çalışmada güçlü yürütme ve etkin yönetim öne çıkan temel beklentiler olarak karşımıza çıkmıştır.

Diğer yandan Weberyan bürokrasi anlayışının yönetim-siyaset ayrımını bürokrasinin temel prensipleri arasında görmesi, siyasetten ayrı bir yapılanma yaklaşımı eleştiriye tabi tutulmuştur (Yılmaz ve Doğan, 2014,s. 251). Bu açıdan klasik bürokrasi kuramı, özellikle birtakım kriz dönemlerinde kamu yönetiminin güncel sorunlarına istenilen yanıtları verememektedir. Kuşkusuz bu husus teoriden çok süreç içerisinde gelişen bir durumdur. Dünyadaki uygulamalarda özellikle üst kademe yöneticileri siyasi eğilimlerden kesinlikle bağımsız değildir. Weber’in, bürokratları siyasi tercihleri olmayan ve nesnel hareket eden kişiler olarak görmesi esasında modern toplumlarda bürokrasiyi olduğundan daha fazla güçlü görme yanılmasıdır. Hâlbuki bürokrasi, bir amaç değil bir araçtır. Eğer Weber’in öngördüğü bürokrasi kuramı günümüzde geçerli olarak kabul edilirse demokrasilerdeki “halk egemenliği” ya da “millet iradesi” kavramları anlamsızlaşabilir (Tortop, İsbir, Aykaç, Yayman ve Özer, 2016,s. 435). Bu sebeple yapısal açıdan organik ve dinamik bir özellik taşıyan kamu yönetiminin belirli dönemlerde yeniden yapılandırılması gerekebilmektedir (Kutlu, 2004, s. 23).

16 Nisan Referandumu ile Türkiye’de yürütme yetki ve görevi doğrudan Cumhurbaşkanına verilmiş, daha önce görev süresince yaptığı iş ve eylemlerinden sorumsuz kılınan Cumhurbaşkanı “sorumlu” bir devlet başkanı olarak görev üstlenerek, yürütme organı özelinde sorumluluk ve yetki karmaşası Amerikan başkanlık sistemindeki gibi ortadan kaldırılmıştır (Kuzu, 2005, s. 213; Ataay, 2017, s. 78). Bununla birlikte yeni hükümet sistemi ile daha önce var olan kolektif yapılı Bakanlar Kurulu’na son verilmektedir. Böylece Cumhurbaşkanı, bakanları atayıp görevlerine son verebilecektir. Bakanların siyasi sorumluluğu ise yasama organı olan TBMM’ye değil, Cumhurbaşkanı’na karşıdır. Ayrıca meclis soruşturması, cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların görevleri ile ilgili iş ve eylemlerinden dolayı açılacağı için siyasi sorumluluk taşımakta oldukları da göz ardı edilmemelidir (Küçük, 2017, s. 162).

Parlamentar sistem açısından Türkiye’de milletvekillerinin TBMM’ye sundukları yasa teklifleri, hükümet tarafından sunulan tasarımlardan niceliksel olarak fazla, pratikte yasalaşan teklif sayıları tasarımlardan çok daha fazladır (Bulut, 2005, ss. 153-154). Türkiye’de sıkı parti disiplinine sahip bir siyasi parti sisteminin olduğu düşünüldüğünde yürütme ve yasama organları arasında kuvvetler ayrılığı ilkesi katı bir biçimde uygulanmamaktadır. Hatta katı kuvvetler ayrılığı ilkesinin baskın olduğu Amerikan sisteminde dahi Kongre’nin çoğu zaman baskın konumuna rağmen ABD Başkanlığının etkisi ile yasaların hazırlandığı belirtilmektedir (Heywood, 2012, ss. 403-404). Bu açıdan kuvvetler ayrılığına ilişkin tartışmalar pratikte yürütme gücü ve etkin yönetim anlayışı üzerinden şekillenmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin en önemli özelliklerinden biri olarak tek başlı yürütmenin karar almada hız ve etkinlik anlamına geleceği de belirtilen hususların başında gelmektedir (Bülbül, 2017, s. 25). Böylece üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bu çalışmanın bulguları arasında öne çıkan “çift başlılığın ortadan kaldırılması” beklentisi oldukça önemlidir. Türkiye’nin yakın dönem koalisyon tecrübeleri ekonomik ve siyasi krizleri, koalisyon olgusunu ve cumhurbaşkanı-başbakan arasındaki gerilimleri toplumsal bir algı olarak karşımıza çıkarmaktadır. Hatta yürütme organı ile bürokratik mekanizma arasındaki sorunlar güçlü yürütme ihtiyacını daha da artırmıştır. Bu açıdan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin bürokratik oligarşiye karşı etkili ve istikrar sağlayıcı yönünün de bulunduğu belirtilmelidir (Çalışkan ve Önder, 2017, s. 572).

Yeni hükümet sistemine yönelik algıların ölçüldüğü bu çalışmanın bulgularından da görüldüğü üzere sisteme yönelik çeşitli kaygılar dile getirilmiştir. Bunların büyükçe bir kısmı geleneksel parlamenter yapının bir alışkanlık olarak sürdürülmek istenmesi ya da statükonun, bürokratik vesayetin korunması çabası oluşturmaktadır (Bingöl ve Varlık, 2016, ss. 9-10; Küçük, 2017, s. 169). Nitekim “federal sistem” ve “rejim değişikliği” gibi kaygılara karşı, üniter yapının muhafaza edildiği yeni hükümet sisteminde Amerikan başkanlık sistemi örneğindeki gibi bir kişinin hem yasama organında hem de yürütmede görev alması uygulaması ortadan kaldırılmıştır. Milletvekilleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı ya da bakan olarak atanırlarsa TBMM üyelikleri sona ermektedir. Bununla birlikte yeni hükümet sisteminin Amerikan başkanlık sistemi ile oldukça benzeşen hususlarından birisi de üst düzey bürokratları atama yetkisinin Cumhurbaşkanı’nda olmasıdır. Yeni sistemle Cumhurbaşkanı üst kademe kamu yöneticilerini atayabilir ancak atamalar TBMM’nin onayına tabi değildir.

Aslında bu yetki hâlihazırda var olan üst kademe bürokratların Müşterek ya da Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile atanmasında da mevcuttur.

Bütün bunların yanında, cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumsuz yanlarına ilişkin ifadelerden en çok “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi otoriter bir yönetime neden olur” yargısına üniversite öğrencilerinin %45,47’sinin katıldığı görülmektedir. “Türkiye’nin daha önemli sorunları varken başkanlık sistemine geçilmesi doğru değil” yargısına ise öğrencilerin en az düzeyde (%31,78) katıldığı tespit edilmiştir.

Referandum sürecinde mecliste bulunan dört siyasi partiden seçim çalışması en başarılı bulunan siyasi kadro Ak Parti olarak görülmektedir. İkinci sırada Milliyetçi Hareket Partisi gelmekte ve katılımcıların %65,16’sı bu partiyi başarılı olarak değerlendirmektedir. Bunun yanında katılımcıların büyük bir çoğunluğu Cumhuriyet Halk Partisi’ni ve Halkların Demokratik Partisi’ni seçim çalışmaları açısından, referandum sürecinde başarısız olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Köklü ve geleneksel bir yönetim geçmişine sahip olan Türkiye’de, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte kısa süreli de olsa Meclis Hükümeti modelinden sonra, uzun bir süre parlamenter sistemin uygulanması söz konusu olmuştur. Ancak 2007 yılında yaşanan 367 krizi ve sonrasında yapılan referandumda cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinin önünün açılması sonucu, ilk defa 2014 yılında gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ile birlikte cumhurbaşkanının hak tarafından seçilmesi parlamenter sistemden yarı başkanlık sistemine doğru bir kayışın yaşanmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda 2014 yılından itibaren inişli çıkışlı bir seyir izlese de başkanlık sisteminin veya referandumda kabul edilen şekliyle cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliği veya uygulanması gerekliliği akademik çevrelerde ve kamuoyunda uzun süre tartışılmış ve bu bağlamda oldukça ilgi gören konuların başında yer almıştır.

Aslında başkanlık veya cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin gündeme gelmesi yeni bir konu olmamakla birlikte, özellikle son 30-40 yıldır hem siyasiler hem de toplumun farklı kesimleri tarafından olumlu ve olumsuz yönleri tartışılan bir konu olmuştur. Kendilerini güçlü gören başbakanlar ve/veya cumhurbaşkanları parlamenter sistemi tartışmaya açmış, başkanlık sistemini önemli bir alternatif olarak kamuoyuna sunmuşlardır. Bu doğrultuda başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliğinin ele alınması aslında Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte cumhurbaşkanlarının seçimindeki sorunlar, kısa süreli hükümetlerin varlığı, çok ortaklı hükümetlerin kurulması ile koalisyon tecrübesi, ekonomik ve siyasi krizler, istikrarsızlıklar ülkemizde uygulanan parlamenter sistemin çoğu zaman tıkanması sonucu olmuştur.

Ayrıca bir ülkenin hükümet sistemini, ülkenin kendi tarihsel, politik, ekonomik, toplumsal ve kültürel özelliklerinden bağımsız olarak ele almak da mümkün değildir. Bu açıdan salt bir hükümet sistemi tasavvuru pratikte ve toplumların değişim karakteri içerisinde çok da mümkün görünmemektedir. Ancak hızla değişen küresel şartlar ve gelişmeler ülkelerin kendi yönetim kabiliyetlerinde reform çabalarını da teşvik etmektedir. Bu süreçte Türkiye

özelinde üniversite öğrencilerinin kendi ülkelerinin yönetsel geleceğini tayin edebilecek gelişmeler karşısında almaları gereken pek çok tavır olacaktır. Bu bağlamda çalışmanın amacı 16 Nisan 2017 tarihinde halk tarafından kabul edilen yeni cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden gençlerin beklentilerinin ve algılarının ne olduğunun tespit ve analiz edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi algısı, beklentileri ile endişelerinin tespit edildiği bu çalışma sonuçları açısından ele alındığında pek çok önemli bulgu ve değerlendirme elde edilmiştir⁴:

Anket çalışmasının evreni Konya'da öğrenim gören 18 yaş ve üzeri üniversite öğrencilerinden oluşmuştur. Katılımcıların Türkiye siyasetini ve anayasa değişikliğine destek veren siyasi atmosferi önemli ölçüde yansıtır nitelikte olduğu belirtilebilir.

Katılımcıların yarısından fazlası cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili panel-söyleşi-konferansa katıldığını, oldukça büyük bir bölümünün ise (%86,9) anayasa değişikliği ve cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hakkında herhangi bir parti veya bir kurum tarafından hazırlanan tanıtım kitapçığı incelediği tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%70,3) cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili bilgi sahibi olduğu ve %70'inin anayasa değişiklik maddelerini incelediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, örneklem grubumuz olan üniversite öğrencilerinin anayasa değişiklikleri ve cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili bilgi sahibi ve farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Örneklem grubunun üniversite öğrencilerinin olması, bu düzeyde eğitim alan bireylerin siyasete ilgi duymaları ve siyasi tartışmalara ilişkin bilgi sahibi olmaları bu bağlamda son derece doğaldır.

Katılımcıların %72,3'ü anayasa değişikliğinin gerekli olduğunu ve olumlu karşıladığı; yine %53,1'i milletvekili seçilme yaşının 18'e düşürülmesinin olumlu bir değişiklik olduğunu düşünmektedirler. Aslında örneklem grubunun seçilme yaşının 18'e düşürülmesi konusunda daha fazla destek vermesi gerekirdi. Katılımcılar muhtemelen siyasi görüşlerinin etkisinde kalarak ve genel manada anayasa değişikliğine karşı olmakla, 18 yaşa da karşı olmayı aynı bakış açısıyla değerlendirdikleri görülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denildiğinde katılımcıların aklında olumlu manada en çok "Yeni Türkiye"; "güçlü yürütme"; "istikrar"ın çağrışım yaptığı tespit edilmiştir. Buna karşın olumsuz manada ise en çok "otoriter bir yönetim" ve "diktatörlük-tek adamlık" kavramlarının çağrışım yaptığı görülmektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde örneklem grubumuz olan üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini zihinlerinde olumlu olarak canlandırmakta, buna karşın olumsuz olarak canlandıranların da azımsanmayacak ölçüde olduğu tespit edilmiştir. Oluşan algılar aslında ülkede var olan ikili yapıyı, kutuplaşmayı da özetler niteliktedir. Değişikliğe olumlu

⁴ 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan Referandumda bu çalışmanın da odak noktasını ve yaş grubu analizi itibarıyla üniversite öğrencilerinin de içerisinde yer aldığı IPSOS araştırma şirketi ile referandum sonuçlarını 09.04.2017'de %51,3 evet tercihi yönünde olacağını doğru bir tahmin ve ölçüm ile ortaya koyan Gezici Araştırma Şirketi'nin bulgularına Türkiye'nin genel profilini çizmesi açısından kısaca değinmekte fayda vardır. Buna göre Gezici Araştırma Şirketi, 18-27 yaş arası gençlerin oy tercihlerini %39,5 evet, %60,5 hayır şeklinde ölçerken, Referandum sonrası IPSOS araştırması ise 18-24 yaş grubunda %46 evet, %54 hayır tercihini; 25-34 yaş arası ise %54 evet, %46 hayır tercihini ölçmüştür.

bakanlar *“istikrarın gelmesi”* ve *“çift başlılığın ortadan kalkması”* söylemine, olumsuz bakanlar ise *“diktatör”* söylemine yer vermektedirler.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumlu yönleri ile ilgili katılımcıların en çok katıldığı görüş *“daha hızlı karar alınacağı”* yönündedir. İkinci olarak *“parlamentar sistemdeki çift başlılığın ortadan kalkacağı”* ve üçüncü olarak da *“koalisyonların önlenerek istikrarın sağlanacağı”* yönündeki görüştür. Bunun yanında, cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin olumsuz yanlarına ilişkin en çok *“Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi otoriter bir yönetime neden olur”* ifadesine katıldığı görülmektedir. Referandum sürecinde mecliste bulunan dört siyasi partiden seçim çalışması en başarılı bulunan parti Ak Parti olarak görülürken, ikinci olarak Milliyetçi Hareket Partisini katılımcıların %65,16’sı başarılı olarak değerlendirmektedir. MHP hakkında çıkan yüksek oranlı başarılı kampanya yürütme algısının muhtemel nedenlerinden biri ise Ak Parti seçmeninin bu konudaki desteği olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında katılımcıların büyük bir çoğunluğu Cumhuriyet Halk Partisi’ni ve Halkların Demokratik Partisi’ni seçim çalışmaları açısından referandum sürecinde başarısız olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; Türkiye’de üniversite öğrencilerinin hükümet sistemi değişikliğine yönelik yaklaşımları açısından önemli hususların ortaya çıktığı belirtilebilir. Bunlardan ilki üniversite öğrencilerinin Türkiye’de yeni hükümet sistemine yönelik tercihlerini belirlemede hangi araçların ve nedenlerin rol oynadığıdır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin genel olarak yeni hükümet sistemi değişikliğini savunan siyasal partilere yakın hissettikleri dikkate alındığında önemli bir gerekçe olmakla birlikte tek gerekçe olmadığı görülmektedir.

İkinci husus ise üniversite öğrencilerinin yeni hükümet sistemi değişikliğine yönelik oy verme edimlerini de değiştirebilecek propaganda araçları ile ne ölçüde ilişki kurduklarını. Araştırma bulgularına göre üniversite öğrencilerinin ilgili anayasa değişiklikleri hakkında büyük oranda bir tanıtım kitapçığını inceleme fırsatı buldukları, ayrıca yarısı kadarının da sistem değişikliğine yönelik herhangi bir konferansa ya da panele katıldıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde genel olarak hükümet sistemine yönelik tanıtım araçlarına üniversite öğrencilerinin önemli oranda ilgi duydukları görülmektedir. Bu nedenle, yeni hükümet modelinin ne gibi değişiklikler getirdiği, ne gibi sorunların çözümünde etkili olacağına veya tam tersi bakış açısıyla ne gibi sorunlar doğurabileceğinin daha kapsamlı ve etkili bir şekilde ele alınarak bu tür tanıtım faaliyetlerin yaygınlaştırılması önümüzdeki günlerde siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yapması gereken ödevler arasında olduğu belirtilebilir.

Özetle; Türkiye’de son yılları etkileyen hükümet sistemi değişikliği konusunun üniversite öğrencileri arasında da çok önemli bulunduğu ifade edilmelidir. Toplumun diğer kesimlerin var olan beklentilere ve kaygılara sahip olduğunu gördüğümüz genç kesimin siyasete ilgi duyuyor olması, yapılan referandum konusundaki hassasiyetleri bu kesimin bundan sonraki dönemde daha da önemsenmesinin önünü de açacaktır. Bu ilgi muhtemelen 15 Temmuz sonrası ülkede oluşan pozitif atmosferin ve gençlerin toplumsal ve siyasal olaylara daha fazla ilgi gösteriyor olmalarının bir sonucudur.

Copyright © 2018 **Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports**

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Journal of Youth Researches • April 2018 • 6(14) • 75-83

ISSN 2147-8473

Received | 25 February 2018

Accepted | 25 March 2018

ANALYSIS / RESEARCH

EXTENDED ABSTRACT

Perceptions of the University Students on The Presidential System: The Case of Konya

Önder Kutlu*

Erhan Örselli**

Selçuk Kahraman***

Introduction

Turkey has a parliamentary system whose deficiencies are proved by a myriad of experiences. Of these problems, the short-lived governments and instability can weaken the capability of the executive branch and the functions of public administration. Particularly, if a single party rule cannot be established, a government system based on coalitions can stalemate the system. In this respect, a powerful executive authority and stability are highly demanded. Moreover, the distinguishing features of the presidential system compared to the parliamentary system are of the adoption of checks and balances along with more secured managerial stability.

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Konya, okutlu@konya.edu.tr

** Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University, Faculty of Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Konya, eorselli@konya.edu.tr

*** Res. Asst., Necmettin Erbakan University, Faculty of Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Konya, skahraman@konya.edu.tr

The perception of authoritarian and a single-man rule are shaped by the political party leaders in Turkey. On the other hand, the powerful leaders such as Demirel, Ecevit, Erbakan, and Türkeş proved ineffective in economic and political terms during the coalition period of 1970s irrespective of their powerful leadership. In this regard, it is important to design and build a strong executive organ beyond leadership. In addition to this, it is argued that the presidential government system can provide strong government alongside strong leadership.

The election of a president by the people and the applicability of the presidential system in Turkey are an issue particularly uttered by both political cadres and leaders and frequently raised in the scientific literature in the last thirty years. With the adoption of the referendum in 2007 and the election of the president for the first time in the parliamentary system in 2014, the current government system has begun to be questioned by all actors. After the failed coup attempt of 15 July, the system debate has flamed and led the way for the adoption of a presidential system which was initiated by AKP and MHP with a constitutional change encompassing eighteen articles that provisioned the decisive referendum of 16 April 2017.

As a matter of fact, various studies are recently conducted regarding the applicability of presidential system in Turkey. On the other hand, there is a great need to determine citizens thoughts on the presidential system, systemic expectations and concerns. Especially, studies over the thoughts of university students who would participate in business and possibly vote for the first time in their lives with respect to the presidential system have not been conducted.

The thoughts of the majority, who will vote for the first time and have the right to be elected by the new regulation, are important in terms of learning the opinions of a social group with considerable expectations from the society and from the system. In this respect, this study aims at analyzing the views of university students in Konya about presidential government system.

Research Medium and Universe

The study is based on a quantitative field research which was designed on a sectional surveying model. A fully structured questionnaire form is used to gather data as a means. The survey was conducted between the dates 27 and 29 March 2017. The questionnaire, which will provide necessary data for research, is composed of two main sections. The first part consists of the questions about determining the socio-demographic characteristics of the participants and in the second part, there are questions to measure participants' political positioning of themselves and perceptions of the presidential government system based on the five-way Likert scale

Draft questionnaires were produced to determine if the questionnaires were adequate and understandable and to formulate questionnaires appropriately for the purpose of academic studies and a pilot study was conducted before the questionnaire was conducted. The pilot application was conducted between the dates of 23 and 24 March 2017 in a face-to-face interview with 15 students in the 2nd and 3rd grade in Necmettin Erbakan University Department of Political Science and Public Administration. Of those who answered the questionnaire are asked to comment on the understandability and scope of the questions. As a result of feedback from the participants in the pilot study, some questions have been reassessed and changed. After the survey form was finalized, the field study was launched.

The field study is conducted on the campuses of Selçuk University, Necmettin Erbakan University and KTO Karatay University in Konya between the dates of 27 and 29 March 2017. Konya Food and Agriculture University is exempted out of sample universe due to the insufficient number of students.

Konya is an attractive city in the middle of Anatolia if it is taken from a student point of view that there are a total of four universities, two of which are state-owned and two of which are private. The number and diversity of students in the metropolitan area is increasing day by day. It is already stated that there are about 110,000 students in the metropolitan area.

The university students in Konya at the age of 18 or above are covered within the sample universe of this study. "Stratified Sampling Method" is used to detect the sample of this study. In this respect, the selected universities and faculties are determined due to the student density of the universities and faculties / colleges. The study was conducted in a face to face interview with 390 participants. After the identification of the numbers according to universities and faculties, the students to whom the questionnaire was applied were selected by simple random sampling.

After the survey is conducted, the consistent responses to the questionnaire are coded and loaded into SPSS 16.0 followed by analyzing the process. The gathered data in the research are evaluated through SPSS 16.0 software. While the data which is gathered through the survey is analyzed and interpreted, definitive statistical terms such as "frequency tables, dispersion by percentage and averages" are used. Frequency tables were created for each question. The Likert Scale which is prepared to measure the participants' perceptions of the presidential government system is calculated out of a hundred. The levels obtained for the negative judgments were subtracted from 100 for a comparison with the levels calculated in the positive judgments, and the statements transformed into positive judgments. In order to specify the reliability of the scale used in the study, the Cronbach's alpha coefficient was calculated and

found as 0.864. The measured Cronbach Alpha value indicates that the scale used in the questionnaire study is highly reliable.

When the political profiles of the survey participants are examined, it is seen that most of them ideologically placed themselves on the right and identified themselves most as nationalist or conservative . A large majority of the participants also feel close to the AK Party. It is also important to note that more than half of the participants stated that they are interested in politics and about a third of them will vote for the first time in the referendum. In this respect, the participants render the political atmosphere supporting Turkey's politics and constitutional changes highly visible.

Research Findings

More than half of the participants state that they participated in a panel-talk-conference on the presidential government system. A relatively large portion (86.9%) has examined the booklet prepared by any party or institution about the constitutional amendment and the presidential government system. It was also determined that a large majority (70.3%) of the participants had knowledge of the presidential government system and that 70% examined constitutional amendments. In this context, it can be concluded that the university students within our sample group have a high level of knowledge and awareness about the constitutional amendments and the planned presidential government system. It is quite natural that the studied universe is university students, and well-educated individuals should have knowledge of political interest and political debate.

72.3% of participants stated that constitutional amendments are required and taken positively. 53.1% of participants also are in favor of the regulation which set the presidential nomination age as 18. It might have expected that such young universe could produce more a favorable stance regarding the decrease of nomination age. The participants were probably influenced by their political views and, in general, taken a similar position towards being against the 18-year-old constitutional amendment.

When asked about the presidential government system, most of the participants positively connoted the words "New Turkey", "powerful execution", and "stability". On the contrary, it seems that the most negative connotations are "authoritarian administration" and "dictatorship-one man". When the findings are evaluated, a large majority of the university students who are in our sample group positively reproduce the presidential system of government in their minds, while those who are negative are also in considerable size. The resulting perceptions are actually dualities existing in the country, and they also summarize the polarization. Those who are in favor of change are stated that stability should come and that double standards should end up, while those who are against set forth dictatorial discourse.

The participants most interested in the positive aspects of the presidential government system agree that “decisions will be taken faster”. Secondly, “the dualism in the parliamentary system will come to an end” and the third is the view that “stability will be achieved by preventing coalitions”. In addition, it appears that the idea of “presidential government system will cause an authoritarian rule” appears to be the most negative aspect of the presidential system, put forward by the participants. Of four political parties in the parliamentary elections during the referendum process, the AK Party was seen as the most successful party, and the second was the Nationalist Movement Party which was regarded as successful by 65.16% of the participants.

One of the possible reasons for the highly successful campaign perception of the MHP can be explained by the support of the AK Party voters in this regard. The coalition seems to have formed a positive opinion especially on the AK Party electorate. If the questionnaire had been applied in the eastern regions of the country, a likely different result would have emerged. In addition, a large majority of the participants found that the Republican People’s Party and the People’s Democratic Party were unsuccessful in the referendum process in terms of election work.

Overall Assessment and Conclusion

In the study, crucial outcomes in terms of university students’ approach to change in Turkish politics are obtained. The first of them is about the means and reasons affecting university students in Turkey while deciding on a new system of government. Considering that the students in the study are generally close to the political parties advocating the change of the new government system, it is important to consider that there is no single justification for this. The second issue is how much the university students have related to the propaganda tools that can change the voting behavior over the new government system. According to research findings, university students have had the opportunity to review a leaflet about the constitutional amendments, but only half of them have participated in any conference. In this context, it has been determined that university students are very interested in promotional tools for the government system in general.

The responses to questions over determining the perceptions and attitudes of university students towards the presidential government system provide important information. According to this, the most important positive perceptions about the new presidential government system of students participating in the survey are focused on strong execution, quick decision making, double elimination and stability. Negative judgments are largely shaped by concerns of authoritarianism and regime change. Undoubtedly, at the beginning of the most important questions against all these positive and negative judgments, the attitude of the participants was that the age of elec-

tion of deputies in the changes of the new government system should be reduced to the age of 18. Accordingly, favorable judgments of the government system in general are viewed lesser compared to most favorable responses by public. However, it is also worth emphasizing that 53.1% of the participants think positively and support this change.

The primary task of this study is to measure the expectations of young people and their perceptions about the new presidential system which was accepted by the public in April 16, 2017. Nevertheless, any government system cannot be handled without taking the country's own historical, political, economic, social and cultural characteristics into account. In this respect, establishing a purely governmental system of thought is not possible in practice and with respect to characteristics of respective society. However, the rapidly changing global conditions and developments also encourage countries to reform their management capabilities. In the face of development that could determine the future of their country, university students particularly in Turkey should adopt a more and more active attitude.

In conclusion, it must be uttered that university students in Turkey paid very much attention to the system change which affected the recent years of Turkey. The young people with an interest in politics seems to have common concerns and expectations with the rest of the public. This picture will lead the way to further attention paid to following developments by youth in the future. This interest is probably the result of the positive atmosphere in the post-15 July era and the fact that young people are more interested in social and political issues.

Kaynakça/References

- Akyürek, S., vd. (2013). *Başkanlık sistemine toplumsal bakış*, Ankara: Bilgesam Yayınları.
- Alkan, H. (2013). *Karşılaştırmalı siyaset: Başkanlık ve parlamenter sistemler ışığında yarı başkanlık modelleri. İstanbul: Açılım Kitap.*
- Ataay, F. (2017). Türkiye'de hükümet sistemi değişikliği: Parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçiş. *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), 77-98.

- Ayan-Musil, P. (2013). Hükümet sistemleri: Başkanlık sistemi ve parlamenter sistem. Sayarı, S. ve Dikici-Bilgin, H. (Der.). *Karşılaştırmalı siyaset: Temel konular ve yaklaşımlar* içinde (s.189-208). **İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.**
- Bayram, C. (2015). Önsöz. Aktaş, M. ve Coşkun, B. (Ed.). *Başkanlık sistemi* içinde (s. 15-19). Ankara: Liberte Yayınları.
- Bayram, S. (2016). *Türkiye’de başkanlık sistemi tartışmaları: Algılar, argümanlar ve tezler*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Bilir, F. (2017). Türkiye’ye özgü yeni bir hükümet modeli: Cumhurbaşkanlığı sistemi. *Yeni Türkiye*, (94), 1-6.
- Bingöl, O. ve Varlık, A. B. (2016). *Başkanlık sistemlerinin performansı*, Ankara: MSE.
- Bulut, Y. (2005). 21. Yüzyıla girerken Türkiye’de parlamentonun yasa faaliyetleri: Sorunlar ve çözümler. Küçük, A., Bakan, S. ve Karadağ, A. (Ed.). *Türkiye’de Siyasal Hayat* içinde (s. 145-164). 1. Cilt, İstanbul: Alfa Akademi.
- Bülbül, K. (2017). *Cumhurbaşkanlığı sistemi: Nedenler, tespitler, beklentiler*. 2. Baskı, Konya: Erman Ofset Matbaacılık.
- Çalışkan, E. ve Önder, M. (2017). Başkanlık sistemi ve mevcut kamu kurumları üzerine olası etkileri. *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 10(49), 570-578.
- Çolak, Ç. D. ve Uzun, A. (2017). Türk siyasal hayatında başkanlık sistemini gündeme getiren liderler: Türkeş, Demirel, Özal ve Erdoğan. *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 10(50), 196-214.
- Ergil, D. (2015). Başkanlık sistemi ve Türkiye. Aktaş, M. ve Coşkun, B. (Ed.). *Başkanlık sistemi içinde (s. 21-47)*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Güleler, S. (2016). *Başkanlık sistemlerinde denge ve denetleme*. **İstanbul: SETA Yayınları.**
- Güngör, K. (2017). Başkanlık sistemi için bir değerlendirme. *Ayrıntı*, 54, 59-64.
- Heywood, A. (2012). *Siyaset*. Özipek, B. B., vd. (Çev.). 6. Baskı, Ankara: Liberte Yayınları.
- Kutlu, Ö. (2004). *Gelişmiş ülkeler ve Türkiye’de kamu reformu ve yönetimin yeniden düzenlenmesi*, 1. Basım, İstanbul: Nobel Yayınları.
- Kuzu, B. (2005). Türkiye için başkanlık sistemi. Küçük, A., Bakan, S. ve Karadağ, A. (Ed.). *Türkiye’de Siyasal Hayat* içinde (s. 167-240). 1. Cilt, İstanbul: Alfa Akademi.
- Kuzu, B. (2016). *Her yönüyle başkanlık sistemi*. **İstanbul: Babıalı Kültür Yayıncılığı.**
- Küçük, A. (2017). Yeni anayasa değişikliği ile getirilmek istenen Türkiye’ye özgü başkanlık sistemi: Korkular, algılar, beklentiler. *Liberal düşünce dergisi*, 85, 157-189.
- Miş, N. ve Duran, B. (2017). *Türkiye’de siyasal sistemin dönüşümü ve cumhurbaşkanlığı sistemi*. İstanbul: SETA Kitapları.
- Sobacı, M. Z. ve Köseoğlu, Ö. (2016). *Başkanlık sistemlerinde yerel yönetimler: ABD, Brezilya, Şili, Endonezya ve Güney Kore*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Tanıyıcı, Ş. ve Akgün, B. (2008). *Amerikan başkanlığı: Cumhuriyetten imparatorluğa*. Ankara: Orion Kitabevi.

- Tortop, N., vd. (2016). *Yönetim bilimi*. 10. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yayman, H. (2016). *Türkiye'de devlet reformu ve başkanlık sistemi*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yazıcı, S. (2011). *Başkanlık ve yarı-başkanlık sistemleri: Türkiye için bir değerlendirme*. 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, N. ve Doğan, K. C. (2014). Siyaset bilimi açısından bürokrasi. Kutlu, Ö. (Ed.). *Siyaset Bilimine Giriş* içinde (239-258). 2. Baskı, İstanbul: Lord Matbaacılık.
- <http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38632965>, Erişim tarihi: 05.01.2018.
- <http://aa.com.tr/tr/politika/51-ulkede-milletvekili-secilme-yasi-18/742913>, Erişim tarihi: 05.01.2018.

Footnotes

1. Üniversitelerin toplam öğrenci sayısı anket çalışmasının gerçekleştirildiği 2017 yılını yansıtmaktadır.
2. Katılımcıların cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili algılarının ölçülmesi amacıyla hazırlanan likert ölçeği için, 100 üzerinden memnuniyet/katılım düzeyleri hesaplanmıştır. Negatif yargılar için elde edilen düzeyler, pozitif yargılarda hesaplanan düzeyler ile karşılaştırma yapılabilmesi için 100'den çıkartılmış ve ifadeler pozitif yargıya çevrilmiştir.